

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษา เป็นกระบวนการที่มุ่งส่งเสริมและพัฒนาบุคคลให้เป็นผู้ที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพหรือให้เป็นที่ปรึกษากรรมนุษย์ที่มีค่าต่อสังคมและประเทศชาติ ดังนั้น สถาบันอุดมศึกษาจึงมีหน้าที่ที่จะต้องผลิตบัณฑิตออกไปรับใช้สังคมในการผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพนั้น บัณฑิตจะต้องเป็นคนสมบูรณ์ คือ มีความรู้ความสามารถสมบูรณ์ทั้งทางด้านวิชาการ สติปัญญา สังคม อารมณ์ ร่างกาย จิตใจ และมีความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งแต่ละสถาบันจะดำเนินการจัดการศึกษาในแต่ละระดับของประเทศให้เป็นไปตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ในการจัดการศึกษาแต่ละระดับนั้นมีความสำคัญและมีความซับซ้อน มีปัญหาหลายประการที่จะต้องติดตามผลและปรับปรุงแก้ไขอยู่ตลอดเวลา ซึ่งการติดตามผลนี้เป็นการดำเนินการด้วยวิธีการใดวิธีการหนึ่ง ที่จะได้ทราบถึงข้อมูลในด้านต่าง ๆ ของผู้สำเร็จการศึกษา โดยจะกระทำภายหลังจากที่เขาได้สำเร็จการศึกษาจากสถาบันไปแล้ว เพื่อจะได้นำข้อมูลเหล่านั้น มาใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอน และเพื่อเป็นแนวทางในการจัดการศึกษา และพัฒนาสถาบันให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น ฉะนั้น ผู้เกี่ยวข้องในวงการศึกษามองให้มีความสนใจ และแสวงหาข้อมูลที่จะนำมาใช้ในการพัฒนาองค์ประกอบต่าง ๆ ของการเรียนการสอน ให้เหมาะสมอยู่เสมอ สำหรับวิธีการที่จะได้ข้อมูลเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอน และสถาบันมีหลายวิธีด้วยกัน การติดตามผลบัณฑิตเป็นวิธีการหนึ่งที่ช่วยให้สถาบันได้ทราบถึงข้อมูลต่าง ๆ จากความคิดเห็นของผู้สำเร็จการศึกษา และผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการศึกษา ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่จะนำมาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาสถาบันได้เป็นอย่างดี

วิจิตร ศรีสอาน จำแนกสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มมหาวิทยาลัย กลุ่มวิทยาลัย และกลุ่มสถาบันที่จัดขึ้นเป็นการเฉพาะกิจ ได้แก่ กลุ่มโรงเรียนนายร้อย นายเรือของทหาร และตำรวจ ซึ่งจัดขึ้นเพื่อสนองความต้องการของหน่วยงานที่สถาบันนั้น ๆ สังกัดอยู่ (วิจิตร ศรีสอาน 2518 : 2-3)

โรงเรียนนายเรืออากาศ จัดเป็นสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา ขึ้นตรงต่อ กองทัพอากาศ กระทรวงกลาโหม (กระทรวงกลาโหม, 2534) มีภารกิจในการจัดการ ศึกษาและฝึกอบรมนักเรียนนายเรืออากาศให้มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ที่เหมาะสม ที่จะ เป็นนายทหารสัญญาบัตรที่มีประสิทธิภาพของกองทัพอากาศ (หลักสูตรโรงเรียนนายเรือ อากาศ, 2526: 1) โรงเรียนนายเรืออากาศได้เปิดดำเนินการมาตั้งแต่ 1 พฤษภาคม 2496 จนถึงปัจจุบัน (พ.ศ. 2535) ซึ่งมีผู้สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนนายเรืออากาศ ไปแล้วจำนวน 35 รุ่น นักเรียนนายเรืออากาศที่สำเร็จการศึกษาจะได้รับวุฒิปริญญา วิทยาศาสตร์บัณฑิต (ทอ.) พร้อมทั้งได้รับการบรรจุเข้ารับราชการ เป็นข้าราชการชั้น สัญญาบัตร และแต่งตั้งยศเป็นว่าที่เรืออากาศตรีของกองทัพอากาศ ด้านทุนในการผลิต นักเรียนนายเรืออากาศตลอด 5 ปีการศึกษา ประมาณ 299,909 บาท/คน (กรมกำลังพล ทหารอากาศ, 2534) นับว่าทางราชการได้ลงทุนในการผลิตบัณฑิตโรงเรียนนายเรืออากาศ สูงมาก จึงเป็นที่คาดหวังของกองทัพอากาศว่า ผู้สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนนายเรือ- อากาศ เมื่อออกไปปฏิบัติงานตามส่วนราชการต่าง ๆ ของกองทัพอากาศจะต้องมีความรู้ กว้างขวาง รอบรู้ทันเหตุการณ์ นำความรู้มาพัฒนาปฏิบัติหน้าที่ด้วยความขยันหมั่นเพียร ซื่อสัตย์ สุจริต อยู่ในระเบียบวินัย วางตัวเป็นผู้ใต้บังคับบัญชาที่ดี และเป็นผู้บังคับบัญชาในแบบอย่าง ที่ดี (เกษตร โรจนนิล, 2533)

กรมกำลังพลทหารอากาศ เป็นหน่วยงานที่ดำเนินการบรรจุผู้สำเร็จการศึกษา เข้ารับราชการและแต่งตั้งยศ ตลอดจนพิจารณาจัดสรรผู้สำเร็จการศึกษาให้เข้าปฏิบัติงาน ในส่วนราชการ และหน่วยงานต่าง ๆ ของกองทัพอากาศ ตามความต้องการของหน่วยงาน และตามนโยบายของกองทัพอากาศ เพราะฉะนั้นผู้บังคับบัญชาในแต่ละหน่วยงานจึงมิได้มี โอกาสร่วมคัดเลือกผู้สำเร็จการศึกษาเข้ามาปฏิบัติงานในหน่วยงานของตน เพราะจะถือ ปฏิบัติตามระเบียบและคำสั่งของกองทัพอากาศ ดังนั้นการคัดเลือกบุคคลเข้าทำงานจึงมี ลักษณะที่ต่างจากส่วนราชการอื่น ๆ ซึ่งลักษณะของการบรรจุผู้สำเร็จการศึกษาเข้ารับราชการ ดังกล่าว ทำให้บางครั้งได้บัณฑิตไม่ตรงกับลักษณะงาน แม้หน่วยงานจะแก้ปัญหาโดยจัดการ นิเทศงานหรือฝึกอบรมประสบการณ์พิเศษเฉพาะหน่วยงาน เป็นการเพิ่มเติมให้กับผู้สำเร็จ การศึกษา โรงเรียนนายเรืออากาศซึ่งเป็นสถาบันผู้ผลิตควรได้รับข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน ของบัณฑิตจากหน่วยผู้ใช้งาน ข้อมูลจากบัณฑิตเกี่ยวกับการนำความรู้ไปใช้เพื่อจะ ได้นำข้อมูล เหล่านี้มาปรับปรุงหรือพัฒนาในระบบการผลิตบัณฑิตได้อย่างถูกต้อง ตรงประเด็นแก้ไข

จากสภาพปัญหาดังกล่าว โรงเรียนนายเรืออากาศซึ่งเป็นสถาบันผู้ผลิตนายทหารหลักของกองทัพอากาศ เพื่อให้เป็นผู้นำทางทหารเป็นกำลังพลที่สำคัญของแต่ละหน่วยได้ต่อไปในอนาคต จำเป็นต้องศึกษาข้อมูลเพื่อพัฒนาการผลิตบัณฑิตให้มีประสิทธิภาพสูงสุด และสอดคล้องกับลักษณะของหน่วยงานที่ใช้บัณฑิต การติดตามผลของผู้สำเร็จการศึกษาจะช่วยให้ทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับคุณภาพ ข้อบกพร่องของหลักสูตร ตลอดจนได้รับข้อเสนอแนะอื่น ๆ ซึ่ง วิจิตร ศรีสอาน (2523) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษา โดยมีสาระสรุปได้ดังนี้ การติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษาระทำใน 2 รูปแบบ คือการประเมินเชิงปริมาณ และการประเมินเชิงคุณภาพ

1. การประเมินเชิงปริมาณ คือ การสำรวจว่าบัณฑิตที่สำเร็จหลักสูตรต่าง ๆ จากสถาบันนั้น มีความเพียงพอต่อความต้องการของสังคมหรือไม่ และเกี่ยวข้องกับภาระงานในตลาดแรงงาน

2. การประเมินเชิงคุณภาพ เพื่อที่จะทราบว่าคุณภาพของบัณฑิตที่ออกไปทำงานเป็นอย่างไร เป็นที่น่าพอใจหรือไม่ หรือเป็นไปตามวัตถุประสงค์การจัดหลักสูตรที่ตั้งไว้เพียงใด การติดตามเชิงคุณภาพนี้กระทำได้โดย

2.1 การถามตัวบัณฑิตเองในประเด็นของการได้งาน ว่าตรงกับวิชาที่เรียนหรือไม่ วิชาที่เรียนใช้ประโยชน์ได้เพียงใด นำไปประยุกต์ได้หรือไม่

2.2 การถามกับผู้ใช้นักศึกษาหรือผู้บังคับบัญชาของบัณฑิต เป็นข้อมูลย้อนกลับที่สำคัญมาก

2.3 การถามผู้ร่วมงาน และผู้รับบริการจากบัณฑิต ซึ่งอาจมีข้อยกเว้นที่อาจทำไม่ได้นอกจากในกรณีที่มีผู้ร่วมงานและผู้รับบริการจากบัณฑิตมีตัวตนอยู่เด่นชัด เพราะฉะนั้นในการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนนายเรืออากาศนี้ ผู้สำเร็จการศึกษาดังกล่าว จะต้องใช้ความรู้ความสามารถที่ได้รับเข้ามาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน ทั้งนี้เพื่อให้งานสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี สมความมุ่งหมายของทางราชการ ประกอบกับผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการศึกษาก็จะต้องมีส่วนร่วมในการควบคุมกำกับดูแล และประเมินผลงานว่าประสบผลสำเร็จตามความมุ่งหมายของทางราชการหรือไม่ ดังนั้น การที่จะให้โรงเรียนนายเรืออากาศได้รับข้อมูลเหล่านี้ จึงน่าจะได้มีการติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษาว่าได้นำความรู้ความสามารถ และประสบการณ์ที่ได้รับไปใช้ในการปฏิบัติงานมากน้อยเพียงใด และความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการศึกษาด้วย ในการติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษา

จากโรงเรียนนายเรืออากาศ จะช่วยให้สถาบันทราบถึงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับคุณภาพ ประสิทธิภาพ ข้อบกพร่อง และปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ตลอดจนข้อเสนอแนะอื่น ๆ ของผู้สำเร็จ การศึกษา และผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการศึกษา เพื่อที่จะได้นำผลที่ได้มาเป็นข้อมูลย้อนกลับ (Feed Back) ในการเรียนการสอน และสภาพของโรงเรียนนายเรืออากาศให้เหมาะสม ยิ่งขึ้น ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ได้มุ่งศึกษาหลักสูตรโรงเรียนนายเรืออากาศ พ.ศ. 2526 เนื่องจาก หลักสูตรฉบับดังกล่าวเป็นฉบับล่าสุดที่มีผู้สำเร็จการศึกษาในช่วงหลัง ๆ และประกอบกับเป็น การศึกษาถึงผลผลิตของโรงเรียนนายเรืออากาศในรุ่นแรกที่โรงเรียนนายเรืออากาศรับผู้ สำเร็จการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 6 (ม.6) เข้าเป็นนักเรียนรวมเหล่า (โรงเรียน เติร์มทหาร) โดยศึกษา 1 ปี และแยกไปศึกษาที่โรงเรียนนายเรืออากาศอีก 4 ปี โดย ได้ใช้หลักสูตรฉบับดังกล่าว

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. ศึกษาหลักสูตรโรงเรียนนายเรืออากาศ
2. ศึกษาความคิดเห็นของผู้สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนนายเรืออากาศ เกี่ยวกับการนำความรู้ความสามารถ และประสบการณ์ ที่ได้รับไปใช้ในการปฏิบัติงาน
3. ศึกษาความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชา ของผู้สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียน นายเรืออากาศ เกี่ยวกับความรู้ความสามารถ และประสบการณ์ ในการปฏิบัติงานของ ผู้สำเร็จการศึกษา

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งเน้นที่จะศึกษา

1. หลักสูตรโรงเรียนนายเรืออากาศ ฉบับปีพุทธศักราช 2526 ในด้านโครงสร้าง เนื้อหาหลักสูตร และสัดส่วนของหมวดวิชาต่าง ๆ
2. ความคิดเห็นของผู้สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนนายเรืออากาศ จำนวน 4 รุ่น ตั้งแต่ปีการศึกษา 2530-2533 คือ รุ่นที่ 31 ถึง รุ่นที่34 ซึ่งเป็นผู้สำเร็จการศึกษา จากหลักสูตร ฉบับปีพุทธศักราช 2526 การศึกษาความคิดเห็นครอบคลุมถึงการนำความรู้

ความสามารถ และประสบการณ์ ที่ได้รับจากการศึกษาในโรงเรียนนายเรืออากาศไปใช้
ในการปฏิบัติงาน

3. ความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาชั้นต้นของผู้สำเร็จการศึกษา ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
ประชากรของการวิจัย แบบสอบถามเป็นการถามความคิดเห็นเชิงประเมินเกี่ยวกับความรู้ความ
สามารถในการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษา

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

เพื่อให้เป็นที่เข้าใจตรงกัน ได้ให้ความหมายของคำที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

การติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษา หมายถึง การศึกษาความคิดเห็นของผู้สำเร็จ
การศึกษาจากโรงเรียนนายเรืออากาศ เกี่ยวกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร เนื้อหา การจัด
การเรียนการสอน สิ่งอำนวยความสะดวก การนำความรู้ความสามารถไปใช้ในการปฏิบัติงาน

ผู้สำเร็จการศึกษา หมายถึง นักเรียนนายเรืออากาศที่สำเร็จการศึกษาจาก
โรงเรียนนายเรืออากาศ จำนวน 4 รุ่น ตั้งแต่ปีการศึกษา 2530-2533 คือ รุ่นที่ 31 ถึง
รุ่นที่ 34

ผู้บังคับบัญชาชั้นต้น หมายถึง หัวหน้างานโดยตรงของผู้สำเร็จการศึกษาจาก
โรงเรียนนายเรืออากาศ ในปีการศึกษา 2530-2533 ที่เป็นผู้ใกล้ชิดและเป็นผู้มอบหมายงาน
และประเมินผลงาน

โรงเรียนนายเรืออากาศ หมายถึง สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา ขึ้นตรงต่อ
กองทัพเรือ มีภารกิจในการจัดการศึกษา และฝึกอบรม นักเรียนนายเรืออากาศให้มีความรู้
ความสามารถและมีประสบการณ์ เหมาะสมที่จะเป็นนายทหารหลักชั้นสัญญาบัตรที่มีประสิทธิภาพ
ของกองทัพเรือ โดยใช้เวลาศึกษาและฝึกอบรมทั้งสิ้น 5 ปี

ความรู้ความสามารถและประสบการณ์ หมายถึง การที่ผู้สำเร็จการศึกษาจาก
โรงเรียนนายเรืออากาศสามารถนำความรู้ความสามารถ ทักษะ ตลอดจนประสบการณ์และ
กิจกรรมต่าง ๆ ที่มุ่งหมายให้บัณฑิตเป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพไปใช้ในการปฏิบัติงาน

คุณภาพของบัณฑิต หมายถึง คุณลักษณะที่สำคัญของผู้สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียน
นายเรืออากาศ ซึ่งจะครอบคลุมรวม 5 ด้าน ได้แก่ ความรู้ความสามารถ ความรับผิดชอบ
ความเป็นทหาร มนุษยสัมพันธ์ และคุณธรรม

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาเชิงบรรยาย (Descriptive Research) โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. กลุ่มประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ผู้สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนนายเรืออากาศ ปีการศึกษา 2530 (รุ่น 31) ถึงปีการศึกษา 2533 (รุ่น 34) จำนวน 466 คน และผู้บังคับบัญชาชั้นต้น จำนวน 132 คน
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามจำนวน 2 ชุด คือ แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนนายเรืออากาศและแบบสอบถามผู้บังคับบัญชาชั้นต้นของผู้สำเร็จการศึกษา และแบบการสัมภาษณ์
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยจะส่งแบบสอบถามไปยังผู้สำเร็จการศึกษา และผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการศึกษาด้วยตนเอง (หรือทางไปรษณีย์ หรือทางเครื่องบินของกองทัพอากาศกรณีส่างจังหวัด) และเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีดังกล่าวเช่นเดิม และการสัมภาษณ์ผู้บริหารในกองทัพอากาศด้วยตนเอง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ จะเป็นข้อมูลสำคัญสำหรับการปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอน และการพัฒนาโรงเรียนนายเรืออากาศ นอกจากนี้จะเป็นข้อมูลสำคัญสำหรับกรมกำลังพลทหารอากาศ ในการจัดบุคลากรให้ตรง และเหมาะสมกับงานซึ่งเป็นหลักสำคัญในการจัดระบบงานให้มีประสิทธิภาพ นับเป็นส่วนเสริมที่สำคัญในการพัฒนากองทัพอากาศ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย